



Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаар!

БУРЯД ҮНЭН

1921 оной
декабри 21-нээ
гарана

Бүгд
арадай
газетэ

1995
СЕНТЯБРЬ
6
Намарай эхин
хүхэ бишэн
нарын 12
СРЕДА
гарагай 4
№167 (19261)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

БУРЯД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ЗУРГААДАХИ СЕССИ ТУХАЙ

Буряд Республикын Арадай Хуралай ээлжээтэ зургаадахи сессии үсэгэлдэр хүдэлмэригээр үргэлжэлүүлээ. Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ И.Семёнов сессиие нээгээд, сессидэ ерлэн нутагтаа зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан хуулинуудыг Арадай Хуралай депутатай статусай ёрмаршыг асуудалнуудыг шийдхэхэ эрхэтэй хэлсэ мэдүүлбэ.

Сессийн зүбшэхэ зүйлнүүдтэ оруулагдаһан хуулын асуудал—“Буряд Республика дотор нутагай өөһэдэгөө хүтэлбэрилгые эмхидхэхэ үрхны ёһо гуримууд тухай” Буряд Республикын Хуули тухай асуудалаар Арадай Хуралай Гүрэнэй тэргүүлэгшын, нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрилгын, Хуули ёһоной, гурим ба журамтай наар комитетэй түрүүлэгшын орлогшо А.Кукшинов элдхэбэ. Тодорхойлон хэлэбэл, хуулийн проект гансашыг Арадай Хуралай сессидэ зүбшэн хэлсэгдэһэн бэшэ, харин бүхы республикын хүн зон, республикын олон тоото

юристнүүд—мэргэжэлтэд, мүн Москвагай бэрхэ юристнүүд энэ хэрэгтэ хабадуулагдаһан юм гээд тэмдэглэхэ шухала.

Арадай Хуралай табадахи сессидээр “Нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрилгые эмхидхэхэ үрхны ёһо гуримууд тухай” асуудал нэгдэхэ уншалгаар баталан абтаһан байгаа. Мүнөө тус Хуули хоёрдохиео дахинаа зүбшэн хэлсэгдэһэн гээшэ.

“Нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрилгые эмхидхэхэ үрхны ёһо гуримууд тухай” Хуули статья статьягаар зүбшэн хэлсэгдэжэ эхилээ. Тус асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Арадай Хуралай депутатууд В.К.Агалов, Д.Д.Сундарон, А.Д.Карнышев, В.О.Гейдебрехт, А.И.Кардаш, В.В.Белоусов, Г.А.Дождикова болон бусад хабаадаба. Тэдэнэр нютагай өөһэдэгөө хүтэлбэрилгэ тухай хуулийн проектэ горитой нэмэлтэ, хубилалтануудыг дурадхаһан, тэдэнэй дурадхалнууд анхаралда абтаһан байна.

Сессии мүнөөдэр хүдэлмэригээр үргэлжэлүүлээ.

Ургаса хурялга - 95

ҮРЭЖЭЛТЭЙ ТАРЯАЛАНДА

Мүнөө жэлдэ Никольское уурин шадарай таряалан дээрэ нодонойхидо орходоо бараг үргэсэжээшэ. Мухар-Шэбэрэй нутагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ “Енисей-1200” түхэлэй орооһоной 15 комбайн ааагүйгөөр, үндэр бүтээсэтэйгөөр хүдэлгэгдэнэ. Ажахын үнийн комбайнернууд А.Брылев, Н.Варфоломеев, И.Калашников, Д.Бодров, А.Иванов, И.Парфенов гэгшэдыг элдэ онсолон нэрлэмээр.

Ажахы бүхыдөө 3125 гектар таряалантай. Энэ талмайн 2000 гектартаң шэнийсэ, 1000 гектартаң - обёос, 125 гектартаң - ешмээн юм. Эгээл мүнөө 8 комбайн обёос ажаарайн, гурбан комбайн - ешмээн, дүрбэн комбайн баал болгодоһон таряагаа хадажа тээдэ.

Колхозой таряашад бороогой хуулаагүй наа, урдахи ажаллаа үрээд үдэрэй туршада хайн шанартайгаар үнгэргэхөөр хараална. Харюусалгатай таряагээр урагштай ажуулхын

тула табигдаһан графигһаа уридахыг ороодоно.

Ургаса хуряахын хажуугаар орооһо сар соонь сэлэрлэхэ, хатааха шухала. Таряанай тоог дээрэмүнөө дээрээ 5000 центнер шэнийсэ, 2500 центнер обёос асарагдаад байна. Хоёр ЗП-10, нэгэ ОВП-20 агрегадууд ааагүйгөөр хүдэлгэгдэнэ.

Сэлэрлэгдэһэн орооһон автомашинада ашагдана. ГАЗ-53 түхэлэй автомашинын жолоошон А.Брылев орооһоной тоог тээшэ шэрэхэдэ бэрхэ гэжэ ажаглагдаа нэн. Колхозой конторын бухгалтернууд, хургуулийн багшанар, почтын, магазинай хүдэлмэрилэгшэд ерээд, ээлжэлээд хоёр халаанда туһаламжа үзүүлнэ.

Ажахын орооһоной тоог дээрэ бүлэг хүдэлмэришэд үдэртөө 150-200 центнер таряа сэлэрлэжэ, хатаажа үрдинэ. Тоогые даагша, хүдөө ажахын институтдай агрономическа факультет дүүргэһэн Г.М.Соковикова эгсэ найман жэл эндэ хүдэлнэ.

- хаянай бороо орожо, ехэл хаатуулаа. Бидэ мүнөө гектар бүригөө сохом дунда зэргээр 15 центнер таряан сохигдохо гээд хананабди. Эдихэ юмэнэй талаар хэлэхэ болоо наа, гомдол үгы. Шэнгэн түлшэ, тоһодолгын хэрэгсэлдэб дээрэ хүсэд хүрэхэ бии, - гээд колхозой ахмад агроном, республикын габьяата агроном М.Н.Трегьяков хэлээ нэн.

С.БААДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: таряа хадалгын үедэ; комбайнернууд Владимир Калашников, Алексей Иванов.

Авторай фото.



Загарайн аймагай
Эрхирэг хуурин.

ТҮРЭЛ ЁНИНОО ДЭМЖЭЕ!

Мүнөө газамнай ойлголтогүй орёо хүшэр сар ерээд байна. Эгээл энэ үедэ бидэнэр, буряад яһатан, түрэл “Буряад үнэн” газетээ захижа, аргагүй ехэ үүсхэл оролдолого гаргаха ёһотойбди.

Үндэһэн ёһо заншалнуудаа хүндэлдэг, түрэл хэлэндэ нюураараа эрьжэ ябадаг хүнүүд “Буряад үнэн” газетэ захижал байха. Манай городто ажаһуудаг олон пенсионернууд түрэл газетээ абанагүй, анхаралаа хандуулаагүй. Энэ талаар нютаг нутануудай эдэбхитэй пенсионернууд танилнуудтаа, нютаг арихидтаа “Буряад үнэн” газетэ захижыг дурадхал, ханамжа оруулхада болохо бшуу. Би Бархан нютагайнгаа 5 айлда энэ аргаар ерэхэ жэлдэ “Буряад үнэн” газетэ захюулааб, тэдэнэй тоодо өөрөө оролсоноб.

Бимба КУШЕЕВ,
пенсионер.

Хурамхаанай аймагай
Бархан нютаг.

УЧИМ АТТЫ,
ТАЧИС АТТЫ

2-дохи нюурта. Буряад Республикын Арадай Хуралай VI сессийн үзэмжэдэ. С.Очиров: “Сагай эрилтэ иимэл”; Т.Цыренова: “Хүшэршыг наань, аргыг олохо”—пресс-конференцидэ; Ургаса хурялга-95. Г.Машкович: “Таряанай тоогууд, складууд бэлэн гү?”

3-дахи нюурта. Россин Федерацийн засагай зургаануудай болон Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаануудай хоорондо эрхилхэ хэрэгүүд ба эрхэ түлөөлгөнүүдэнь амярлаха тухай догвор.

4-дэхи нюурта. Эдээ хоол элбэгжүүлгэ—эгээл шухала зорилго. Ц.Шойнжонов: “Хоёр талын хэлсээгээр”;

5-дахи нюурта. Б.Орбодоева: “Амар мэндэ, хургуули”—репортаж; Аха нүхэр тухай үгэ. Б.Лайдапов: “Хори, Хэжэнгыг ходооро ябагдаа”.

6-дахи нюурта. “Чингис хаан тухай тобош тайлбары толи” (үргэлжэлэл).

7-дохи нюурта. Агуу Илалтын 50 жэлэй ойдо. С.Очиров: “Хэзээдэшье мартагдахагүй”; П.Бурмакин: “Сэнгүү хүхюун амарна”—фото-мэдээсэл.

8-дахи нюурта. Соёлой нонин.



Буряад Республикын Арадай Хуралай VI сессиин үзэмжэдэ

САГАЙ ЭРИЛТЭ ИИМЭЛ

Буряад Республикын Арадай Хуралай нэгэдэхи зарлалай зургаадахи сесси дээрэ тон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхээр хараалагдаһан гэшэ. "Буряад Республикын нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын гол ёһо гуримууд тухай" Буряад Республикын Хуулин проект нэн түрүүн энэ тоодо оролсоно.

Юрэнхдөө, мүнөө болотор
 республикымнай хүдөө
 нутагуудай, хото городуудай
 захиргаанай гулаанар
 республикымнай Президентын
 зарлигаар томилогдодог байхан

Ньютагай өөхэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаануудыг байгуулха, тус асуудалаар республика соогоо тодорхой хуультай байха эрмэлзэлнай - мүнөө сагай хойшолуулашагүй эрилтэ мүн болонo. Тэрэшээн энэ гү, али тэрэ ньютагта юу хэхэмнайб гэжэ дээрэһээ захиралта, зарлиг хүлээгээд хуудар сагнай хосорон, холодон ошоо гэхэдэ, ехэ алдуу болохогүй байна бшуу.

Бүхы асуудалнуудaa
нютагайнгаа өөхэдэгөө
хүтэлбэрилгын зургаануудай
ашаар нутаг бүридэ өөхдөө
шиидхэдэг байха гэшэ яhала
зохид бэшэ гү?

Ажабайдалайнгаа ба
ажаһуудайнгаа үдэр бүрийн
асуудалнуудыг нутаг
нутагуудтаа өөхэдөө шийдхэхэ
гэнэбди. Энэмнай хүсэ шадалаа,

эрдэм болбосоролдоо, бэлиг
шадабаридаа найдажа ябадаг
хүнүүдэй урма зориг
бадаруулхал ёхоороо
бадаруулна.

Гэбэшье бүхы юумэн мүнэг
хангай ашаар, мүнгэнэй хүсөөр
шиидхэгдэдэг гээд мэдээжэ.
Мүнгэн хаанаһаа олдохоб?
Энэмнай эгээн шухала асуудал
гээд хэлэхэмнай. Энэ шухала
асуудал тухай дурдагдаһан
хуулийн проектын 57-дохи
статьягай 4-дэхи хүсээнэгтэ
иигэжэ бэшээтэй байна:
“Нютагай бюджетһээ гадуур
валютна жасын мүнгэн зөөри,
м у н и ц и п а л ь н а
предприятинууд ба эмхинүүдтэ
даалгагдаагүй бусад
муниципальна зөөри хан
бүридүүлдэг”.

Энээхэн статья уншаад байхадаа, республикымнай районууд ба аймагууд адли хүгжэлтэтэй бэшэ гээд тэмдэглэхэ шухала. Зарим районуудта промышленна предприятинуудташье, ашагта малтамалшье, горитой эмхи зургаануудшье үгы байдаг. Тиимэ районуудай нютагай бюджетэй мүнгөөр ямар нэгэ ехэ юмэн хэгдэжэ болохо байна гү? Харюу нэгэн: "Үгы".

Ушар тиймэхээ "Бурятия" газетэд Б. Рыбдыловэй хаяхан толилһон статья соо дурдагдаһан дурадхаанууд тон зүб гэжэ онсолхоор байна. Ой модон, уһа сөөрэмүүд нутагай мэдэлэй зөөри болодог ха юм. Ой модон

- манай баялиг. Умар тиймэхээ
"нютагай" өөхэдыгөө
хүтэлбэрилгын зургаануудта
модо отолхо, тэрэнээ
худалдаха эрхэ олгохо
хэрэгтэй" гэжэ бэшэһэнийн
тон зүб гэжэ ханахаар байна.

Иймэ дурдахалыг дэмжэхгүй үсөөхэн хүнүүд олддоно бээз. Теэд хайшан гээд мүнөөнэй хүшэр хүндэ үе сагта зомнай үлдэнгүй, даарангүй ябаха ёһотойб? Энээн тухай хүн бүхэн бодомжолог лэ, хайн арга зам олобол - дурдахаг лэ!

“Буряад Республикын нутагай өөһэдэгөө хүтэлбэрилгын гол ёһо гуримууд тухай” Буряад Республикын Хуулийн проект тушаа 120 гаран дурадхал Арадай Хуралда ороо гээд мэдээсэгдээ нэн. Тэдэ бүхы ханамжа, дурадхалнууд тухай эндэ бэшэхэ аргагүй байһамнай эли.

Тиймэхээ республикын Арадай Хуралай болохоёо байһан зургаадахи сесси дээрэ яһала дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоно бээз. Гэбэшье нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгэ тухай хуули Арадай Хурал мүнөө сагай эрилтын ёһоор баталан абаха, түрэл Хуулидаа түшэглэн амгалан тайбан, ан-бун ажагууха арга зам одохо байна ха юм.

С. ОЧИРОВ,
Россин Федерациин
Журналистнуудай
холбооной гэгшүүн.

Улаан-Удын захиргаанай, албан зургаануудай болон зар
предприятинуудай хүтэлбэрилгшэд хотын ажыхын намар-үбэлэй хайр
хэр бэлдэжэ байһан тухай журналистнуудта мэдээсбэ.

Улаан-Үдэ хотын захиргаанай гулваа А. Г. ЛУБСАНОВ, тэрбум орлогшо, барилгын, транспортын, хээхээ хоолбооной талаар комитет түүрүүлэгшэ Б. В. МАНТАТОВ, хотын гэр байрын-коммунальн ажлын управленийн, хотын мэдээлэй "Дулаанай сетинүүд болон дулаасууны котельнүүд" предпрятинин, 1-дэхи ТЭЦ-эй, 2-дохи ТЭЦ-д хүтэлборилэгшэд, хотын мэдээлэй "Дулаанай сетинүүд", "Ключ" тэрбум предпрятиниуудай мэргэжэлтэд болон бусад хаяхана үнгэрхэнэ эрхэ пресс-конференцидэ хабаадаба.

**ХҮШЭРШЬЕ ҺААНЬ,
АРГЫНЬ ОЛОХО**

Дулаа үгэлгын хаһада бэлдэхэл
тухай захиралта үшөө март һарада
абтаһан байха юм. Энэ хугасаа
соо юун хэгдээб? Харюу үгэхэдөө,
А. Г. Лубсанов намар- үбэлэи
хаһада бэлдэхэлын
хүдэмэринүүдые мүнгөөр
һомохо тухай асуудал дээрэ онсо
тогтожо хэлээ. Тийхэдэ энэ тон
хүшэрөөр шийдхэгдэнэ гэжэ
тэмдэглэгдэһэн байна.Бюджедтэ
мүнгэн үгы. Хотын бюджетэй
гаргашын хуби 553 миллиард
түхэриг, харин олзо оршын хуби
оройдоол 225 миллиард түхэриг
гэжэ тодорхойлогдоо.
Республикын болон хотын
бюджетүүдтэ оруулагдаха
татабариин процент хубилгадаа.
Тийн 80 миллиард шахуу мүнгэн
республикын бюджеттэ
оруюлдажа, республикын
хэрэглэмжэдэ гаргашалагдаһан
байна.

Тийхэд дээрэ үгтэһэн гэхэ гү, али трансфертнэ нэгэһэ түхэрэг хотын захиргаанай хэрэглэмжэдэ ороогүй. Дулаа үгэлгын хаяада бэлдэхэлгэдэ бүхыдөө 180 миллиард мүнгэн гаршалагдаха гэжэ тодорхойлогдоһон байна. Энэ тоогой 69,2 миллиард түхэрэг республикын Правительстванаа эригбэл гэжэ хотын мэр хэлээ.

Удаань хотын захиргаанай гулваа Улаан-Удын ямар районуудай эмхи зургаануудай дулаа үзлэгшн хагада бэлдэгзүүгй байхан тухай хэлэбэ. Предприятинуудай болон акционернэ бүлгэмүүдэй хаан хандархан ушарһаа хотын зарим поселогуудай намар-үбэлэй хагада дулаасуулагдангуй үлэхөө байхан тухай хэлэгдээ. Тодорхойлол, авиа-заһабарилгыш заводай хаагданн тула—"Сокол", акционернэ "Домостроитель Азии" бүлгэмэй панхурутахан ушарһаа—"Вахтовый", мүн 502-дохи километрэй поселогууд хүшэр байдалда оронхой. Энээннн дулаагаар хангаха тухай асуудал шиндхэхэбэй гэж А.Г.Лубсанов тэмдэглээ.

Мүн тийхэдэ мүнэггүйһөө
уламжалаан, хотын зарим эмхи
зургаануудта дулаасуулгын
т ү х е э р з л г э н ү ү д
заһабарилагдаагүй. Энэ талаар
Улаан-Удын 46-дахи, 48-дахи
хургуулинуудта орёо байдал
тогтохой. Жэшээнь, 48-дахи
хургуулийн бурагшад амаралтын
лагерьта һүрэлсайдийнгаа жэл

эхилхэнь. Түргэн тулалдсан
республиканска, халдабар
үбшэний больницануу
Бурядай драмтеатрта мүн
нимэрхүү байдал. Энд Аун
ябууддаг түхээрлэгнүүдэй,
досоо талын заһабарил
хүдэлмэринүүд хэгдээгүй бай
хум.

1-дэхи ТЭЦ-дэ тон бэрхэ
хүшөр байдалай тогтоһон ту
директорынь Г.Ф.Барсу
мэдүүлбэ. Тивгэбш
предприйтиин коллектив бү
хэмжээнүүдые абана. Мүнөө
шухала асуудал—за
хэрэгсэлнүүд. Хэрбээ за
хэрэгсэлнүүдэй абтаба
предприяти хаха сар соо
бэлэдхэлээ дүүргэхэ гээ
ороодохо юм.

Хотын мэдэлэй "Дулаан
сөтөнүүд" предприятиян ахам
инженер В.А.Егоров, "Дулаан
сөтөнүүд болон дулаасууиг
котельнэнүүд" предприятиян
директор В.В.Скробов гэгш
тоосоходоо, бэлдхэл
хараалагдahan хэмжээнүүдэй 9
95 процентнь дүүргэгдэз гэгэ
мэлэсэбэ.

Хэрэглэгчнээ дулаанай тү
түлхээсээ "мартаг
предприятинууд, эхмхинууд
В.В.Скребов онсо тэмдэглэ
Мүнөө үедэ дулаа хэрэглэгчид
үри 20 миллиард түхэригэ үр
Хэрэглэгчидэй саг соогоо түб
оруулааа хаань, намар-үб
халхад дүүрэн хэмжээндэ бэлд
аргатай байха хэмд тээ
В.В.Скребов мэдүүлэ
Тийгэбэшье "Дулаанай сел
болон дулаасуу
котельнэнүүд" октябрийн 10-
дулаа үгэжэ эхилхээр бэлэ.

Хотын захиргаанай гууламжид А.Г.Лубсановой хэлэнээр, Улаанбаатарын Удэмнай хүйтэнэй халада баялаг болгогдохо, зүгээр энэмнай тогтоох ехэ гаргашатай холбоотой. Хотын үри шэринэй үшөөл "ургагдана" энээнхээ уламжалан, салин хураах түүдэллэ, зудааруулагдаха.

Пресс-конференци дээр дулаа үгэлгын хавада бэлдхэд гадна, Үдэ гол дээгүүрхи шэн хүүргэ барилга тухай асуудал хөөрэлдөөн болоо. Барилгы түрүүлшн ээлжээн ноябрийн бү багаар тушаагдаха хараалагдана. Зүгөөр энэ бэл мүүнгэнэй асуудалтай холбоотой Т.ЦЫРЕНОВ

Ургаса хуряалга-95

ТАРЯНАЙ ТООГУУД, СКЛАДУУД БЭЛЭН ГҮ?

Энэ жэдэд дийлэнхи олон аймагуудай ажахынуудай таряалан дээрэ орооһото ургамалнуудай муу бэшэ ургаса дээшжэ байна. Эдэ үдэрнүүдэд Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Бэшүүрэй болон бусад зарим аймагуудта сохигдоһон түрүүшын гектарнуудай тус бүриһөө 10 гаран центнер орооһон абтана. Энээнхээ хайн ургасатай полигнууд үшөө ойроо хүртөөгүй байханинь эли.

Гэбзшье ургажа байһан ургаса үшөөл тарьян бэшэ, харин тэрэнэй хуряагдажа, сэбэрлэгдэжэ, хатаагдажа, амбаарта оруулагдаад байхадань лэ тарьян гэжэ тоолохо ёһотой гэдэг ааб даа.

Эгээл тиймээхэ илангаяа ерэхэ жэлэй үрэлэнэй эрхим шанартай орооно тоог дээрэ буумсаарын дары сэбэрлэжэ, хатаажа, хадаглаха гэшэ айхабтар шухала. Эндэ тоогууд дээрэ шэнэ ургасын таряа сэбэрлэхэ, бог буртагһаа арилгаха, хийдхэхэ оньһон түхээрэлгэнүүдэе хайнаар заабаарилжа бэлдэхэнээ, амбаар, складуудые бэлэн болгоһонһоо ехэ юмэн дуудыдаха байна.

Энэ талаар хаража үзэхэд, мүнөө Кабанскын аймагтай ажлынхуудта орооно адхаха амбаар, складуудайн оройдоол 2 процентин, Загарайн—9, Зэдын—13, Бэшүүрэй болон Тарбагатайн аймагуудта 36 процентин бэлдэгдэнхэй гэжэ шалгалта харуулна. Тэрэнтэйлэн

нардуудад тусгайлан
комбайнуудаа гаргагдан
тархан түрүүшын ээлжэндэ
асфальт-бетон дэбдигдэһэн
талмайнууд дээрэ адхагдаха ааб
даа. Тэд олохон аймагуудай
ажалхуудай таряануудай тоогууд
дээрэхи тиймэ талмайнууд үшөө
бэлэн болгодоогүй, шорой
шохойһоо хүсэд сэбэрлэгдээгүй
байһаар.

Хэнэйшые мэдэхээр, шэнэ ургасын тарьяан түрүүшээр заабол нойтобор, элдэб ургамал, ногооной

бугархай холисотой байха юм. Тиймэ орооһые түргэн хатааха, хийдхэхэ, сэбэрлэхэ түхээрэлгэнүүд түрүүшын үдэрнүүдһээ дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэдэхэ болоно. Тезд мүнөө республикн ажахьнуудта ороохо хатааха 18 түхээрэлгэнүүдэй миил 40 процентнь, тарьяа үлээлгэж хатаадаг 32 түхээрэлгын 69 процентнь, мүн тарьяа сэбэрлэдэг, хатаадаг пунктнуудай 36 процентнь лэ хүдэлгэдэхөөр бэлэн болгогдонхой. Илангаяа үрэнэнэй тарьяа сэбэрлэдэг, хатаадаг КЗС, ЗАВ түхээлэй пунктнууд, СМ-4 түхээлэй оньһон машинууд баһал хүсэд бэлдэгдзэгүй. Эндэ үшөөл олохон тиймэ оньһон түхээрэлгэ болон машинууудынь задагай зайдан хэбтэһээр. Загарайн, Бэшүүрэй, Хяатгын, Тарбагатайн аймагуудта мүн лэ тиймэрхүү байдал үзэгдэнэ.

Энэ хэлэгш дээр нэмэхэд, үшөө орооно сэбэрлэдэг, илгадаг багашаг машинанууд, жэшээн, ОВП-20 гэх мэт багал ёһоор бэлдэгдээгүй.

Үнэндөө мүнөө ургаса хуряагын эхилшөөд байхада, тоогууд дээрхи машина, түхээрлэгнүүдий заагай зайдан хэвтэхэнэ ехэл ханаа зобохоор. Хайшаньш гэжэ хаань, аха арайшны олож, эд бүгэды түргэн заһабарилха, бэлдэх шухала. Тиигээгүй хаа, арай гэжэ ургуулан таряага гугааж хаяха, шанарынь муудаахаа аюулай тохёодохонь холо бэш.

Энэнтэй хамта ажыхнуудай агрономууд ямар полиин тарьяа эрэхэ жэлэй тарилгын үрэхэн болгохооб гэжэ эртээнхээ тодорхойлох, тэрэнийнхээ буртаг ногоо түүжэ хаяха, таряалангай заахархине тойруулжа сабишаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Гэбэшье олохон ажыхнуудта тиймэ юумэн мүнөө болотор хэгдээгүй байха юм.

Байгша ондо зарим газарта хартаабхын муу бэшэ ургаса абтахаар. Гэхэтэй хамта ажыхынуудта хартаабха хадагалдаг түхээрэлгэнүүдэй олонхын баһал бэлдэгдээгүй байһаар.

Шэнэ ургаса хуряагдажа
эхилээ, ханаа амар хууха саг халаа
гэжэ ажахынуудай
хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ
хануулха хүсэл түрэнэ.

Г.МАШКОВИЧ,
 республикын Гүрэнэй үрэнэй
 инспекцин ахамд агроном.
 ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухар-Шабэрэй
 аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ
 колхозой орооһоной тоог дээрэ
 шэнэ ургасын орооһо тарян
 сэбрэлэгдэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото:



Россин Федерациин гүрэнэй засагай зургаануудай болон Буряад
Республикын гүрэнэй засагай зургаануудай хоорондо эрхилхэ
хэрэгүүд ба эрхэ түлөөлэлгэнүүдыень амьарлаха тухай

ДОГОВОР

Россин Федераци болон Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаануудай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд Россин Федерациин Конституцие болон Буряад Республикын Конституцие хүтэлбэри болгон.

Федеративна харилсаануудые үүсхэн тогтоохые, байн шанартайгаар хүгжөөхые эрмэлзэн.

Россин Федерациин адли тэгшэ эрхэтэй субъект бологшо республикын (гүрэнэй) конституционно хуулиудые үндэһэн болгон.

Россин Федерациин болон Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаануудай хоорондох харилсаае Россин Федерациин Конституциин, Федеративна Договораар, федеральна хуулинуудай болон тус тусадар хуулинуудай үндэһөөр байгуулан,

договор хэлэгдэһэн тушаа үгээ ойлголсоо гэбэл:

СТАТЬЯ 1

Нэгэ нэгэнэйнгээ аша тухые болон нъютагууд хоорондын тааралдалгы, тэрэ тоодо федеральна хуули актнуудые гүримшуулха шухала байһые үндэһэн болгон. Россин Федераци болон Буряад Республика хамтаараа эрхилхэ хэрэгүүднэй иимэ гэжэ тогтооно:

а) Байгал нуур шадар оршодог Буряад Республикын газар дайда дээрэ экономика ажал хуули ба байгаали ашаглалгын эрхэ хуулиудые бии болголго;

б) Буряад Республикын газар дээрэ оршодог Байгал-Амарай түмэр зам зонин социально-экономика хүгжэлтын федеральна программануудые зохёон найруулга ба баталалга;

в) Федеральна хуулинуудай ёһоор Холын Хойто бүс нъютагуудтай адлидхагдаһан Буряад Республикын газар нъютагуудай социально-экономика хүгжэлтын федеральна программануудые зохёон найруулга ба баталалга.

Россин Федераци хамтаараа эрхилхэ талаар хамтаараа хэрэгүүд тушаа федеральна хуулиудые абана, тиин тэдэнэй үндэһөөр Буряад Республика өөрынгөө хуули ёһо тааралдуулан байгуулдаг.

СТАТЬЯ 2

Буряад Республикын газар дайдын Байгал нуурай газар дээрэ зоно байһые хараадаа абан, тэрэнэй байгалин нөөс баялигуудай экологическа талаар хамгаалгын баялиг болоно гэжэ тоолон.

Россин Федерациин гүрэнэй засагай зургаанууд: а) Байгал тухай федеральна хуули, мүн Байгалай регион байгаали ашаглалгын ба оршон тойронхи байгалин сахин хамгаалгын онсо эрхэ байдал тогтоохо талаар хуули ёһоной бусад нормативна хуулиудые зохёон найруулдаг, баталан абадаг;

б) Байгалай регион экологическа системые

хамгаалан сахиха, хэргээхэ ба найжаруулха талаар удаан болзорой федеральна программануудые зохёон найруулдаг, баталан абадаг;

в) Байгал нуурай уһанай сутлардаг газар дайда бологшо Буряад Республикын ажа амидаралай зарим объектүүдэй ажал хүдэлмэритэй холбоотой гаргашануудта федеральна хуулинуудтай зохилдуулан мүнгэ номолно, Байгалай экологическа жаса бүридүүлхын тула мүнгэ зөөри гаргажа үгэдэг;

г) Байгалай региондо хабаатай Россин Федерациин субъектүүдэй экологическа ба экономика асуудалнуудаар нъютагууд хоорондын хэлсээнүүдые баталхада туһа хүргэдэг;

д) тус статья соо хэлэгдэһэн асуудалнуудай Россин Федерациин субъектүүдэй аша тухые дайраха байгаа хаань, тэдэнэй ажал ябуулгы тааралдуулдаг.

СТАТЬЯ 3

Тус Договорой 1-дэхи статьягай дүримүүдые бээлүүлхэ зорилгоор Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаанууд өөһэдынгөө эрхэ түлөөлэлгэнүүдэй хэмжээн соо:

а) Байгал тухай федеральна хуули гүйсэдхэдэг, тэрэнэй үндэһөөр өөрын хуулиин нормативна актнуудые абадаг, тэдэниие хэрэглэлгын хойноһоо хиналта бээлүүлдэг;

б) Буряад Республикын хубинь болохо Байгалай регион экологическа системые хамгаалан сахиха, хэргээхэ ба найжаруулха талаар федеральна программануудые зохёон найруулха, бээлүүлхэ хэрэгтэ хабаададаг;

в) Байгал нуур шадар оршодог Буряад Республикын газар дайдын экологическа байдалые хамгаалан сахиха ба найжаруулха республиканска программануудые зохёон найруулдаг;

г) Байгал нуур шадар оршодог Буряад Республикын газар дайда байгаали ашаглаха ба оршон тойронхи байгаалие хамгаалха талаар хуулинууд болон онсо тусхай гурим сахилгы хангадаг;

д) Байгал нуур болон Байгал-Амарай түмэр зам шадархи Буряад Республикын газар дайдын социально-экономика хүгжэлтын федеральна программануудые бээлүүлхэ хэрэгтэ хабаададаг;

е) Байгалай экологическа жаса бүридүүлгэдэ хабаадана, жасын мүнгэ зөөриие эндэ хараалагдаһан зорилгоор хэрэглэлгы хинана, тэрэниие хэрэглэлгэ хангадаг;

ж) Байгалай регион экологическа жаса бүридүүлгэдэ хангадаг. Россин Федерациин субъектүүдэй нъютагууд хоорондын хэлсээнүүдые баталха хэрэгтэнь үүсхэл гаргадаг.

СТАТЬЯ 4

Россин Федерациин Конституциин 72-дохи статьягаар, мүн тус Договороор тогтоогдоһон хамтаараа эрхилхэ хэрэгүүдэй талаар Россин Федерациин гүйсэдхэхэ засагай зургаануудай болон Буряад Республикын гүйсэдхэхэ засагай зургаануудай хоорондо эрхэ түлөөлэлгэнүүдыень илган амьарлаха зорилгоор Россин Федерациин гүйсэдхэхэ засагай

зургаанууд болон Буряад Республикын гүйсэдхэхэ засагай зургаанууд хамтаараа эрхилхэ тус тус хэрэгүүдэй, тэрэ тоодо федеральна программануудые зохёохо талаар эрхэ түлөөлэлгэнүүдээ амьарлаха тухай хэлсээнүүдые баталдаг.

Хамтаараа эрхилхэ хэрэгүүдэй талаар эрхэ түлөөлэлгэнүүдээ илган амьарлаха тухай хэлсээнүүд хадаа тус Договорой таһаршагүй хубинь боложо, имагтал тэрэндэ гар табиһанай һүүлээр хүсэндөө ородог.

Хамтаараа эрхилхэ хэрэгүүдэй талаар эрхэ түлөөлэлгэнүүдээ амьарлаха тухай гүйсэдхэхэ засагай зургаануудай хоорондо баталагдаһан хэлсээнүүдтэ энэ Договорой хүсэндөө ороһоной һүүлээр ямаршые сагта гар табигдажа болодог.

СТАТЬЯ 5

Хамтаараа эрхилхэ тодорхой хэрэг тушаа федеральна хуулиин баталагдан абтаһанай һүүлээр Буряад Республикын хуулиин нормативна актнууд тэрэнтэй зохилдуулагдадаг. Федеральна хуулида тааралдуулан зохилдуулагдаагүй Буряад Республикын хуулиин чормативна актнуудые хэрэглэжэ болодоггүй.

СТАТЬЯ 6

Россин Федерациин болон Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаанууд тус Договороор тогтоогдоһон уялгануудые бээлүүлхэ хэрэг хангадаг.

Тус Договорые бээлүүлхэ үедэ гараһан арсадаанууд болон наһалай алгасаанууд, мүн Россин Федерациин гүрэнэй засагай зургаануудай болон Буряад Республикын гүрэнэй засагай зургаануудай хоорондох эрхэ мэдэл тухай арсадаанууд зүбшэлэлгын хэмжээ ябуулгануудаар гү, али Россин Федерациин Конституцияар, федеральна хуулинуудаар тогтоогдоһон гуримаар шийдхэгдэдэг.

СТАТЬЯ 7

Тус Договор, мүн тус Договорой 4-дэхи статьятай тааралдуулагдан баталагдаһан хэлсээнүүд, тэрэшэлэн тэдэнэй зарим дүримүүдынь нэгэ талын шийдхэбэрээр болуулагдаха, хубиллагдаха гү, али нэмээгдэхэ ёһогүй.

СТАТЬЯ 8

Россин Федераци болон Буряад Республика тус тустаа Москва хотодо ба Улаан-Үдэ хотодо өөһэд өөһэднэй бүрин эрхэтэ түлөөлэлгэнүүдтэй байжа болохо.

СТАТЬЯ 9

Тус Договор толилогдоһон үдэрһөө хойшо хүсэндөө орохо.

Москва хотодо 1995 оной августын 29-дэ ород ба буряад хэлэнүүд дээрэ хоёр хэлэгээр бүтээгдэбэ, тиин али али текстнэй адли хүсэтэй.

Россин Федерациин
Президент
Б. ЕЛЬЦИН.

Буряад Республикын Президент -
Правительствын Түрүүлэгшэ
А. ПОТАПОВ.

Эдээ хоол элбэгжүүлгэ - эгээл шухала зорилго

ХОЁР ТАЛЫН ХЭЛСЭЭГЭЭР

Холбоолженой шулуун нүүрхэнэй уурхайн дэргэдэхи манай хамнабарин ажахы экономическа байдалайнгаа талаар жиирэй бусад колхоз, совхозууднаа, таряашанай ажахынуудай эблэлхээ булюу хайн байдалтай гээд абааар хэлэе. Уурхайнхид анхан Цайдамай совхоз байһан ажахын газар дээрэ малталгануудаа хэдэг гэшэ. Эгээл тиимэхээ хүндэ сагай ерэхэдэ, эдэнэрнэн түрүүн манай совхозы хамнабарин ажахы болгохо тухай хөөрэлдөө эхилһэн юм.

Иигэжэ хоёр талын хүтэлбэрлэгшэд хайса хэлсээд, 1989 ондо уурхайн мэдэлэй болоо бэлэйбди. Хүдэлмэришэдые эдээ хоолой зүйлнүүдээр хангаха гэхэн зорилго табигдаһан юм. Мүнөө зургаан жэлэй үнгэрөөд байхада, ажал ябуулгынгаа дүн хараад үзэхэдэмнай, энэ зорилго бодотоор бэелүүлэгдэдэг гээд элирнэ.

Ушар юуб гээд, уурхайн хүтэлбэрлэгшэд манай ажахын материалын-техническэ баазые бэхжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг юм. Хоёр-гурбан жэлэй саана ашаанай 4 машина, хүнгэн автомобиль абажа үгөө һэн. Колбасна цех нээхэ гэхэдэмнай, Германиһаа асарагдаһан шэнэ оньһон түхээрэлгэнүүдые худалдан абажа, хабсаргажа үгөө. Гэхэ мэтээр залчасьтнууднаа эхилээд ямар нэгэн зэр зэмсгүүдые

абахадамнай, хээээдэшье үгы гэдэггүй, арга шадалаараа мүнгэ һомолоод лэ байдаг. Түлишэ-тоһодолгын материалнуудые мүн лэ хүнгэлэгдэһэн сэнгээр манда үгэнэ.

Эмхидхэхы шадабаритай, үнинэй хүтэлбэрлэгшэ В. Г. Жалсанов ажахыемнай толгойлдог. "Уурхайн мэдэлэйшье наа, ами амыараа, бээ даанги подразделени байхабди. Ажахы дотороймнай хэрэгүүдтэ ажалаа иигээд-тиигээд ябуулагты гэжэ нүүрхэшэд оролсохо ёһогүй. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хадаа бүхы юумээс өөһэдөө хараалаад ябуулха зэргэтэйбди", - гэжэ Владимир Гончикович анха түрүүн хэлээ бэлэй.

Үнэхөөрөөшье, хэлээшээрнь болоо. Мүнөө үйлэдбэрийн талаар хайрхаха дан үлүү дүн үгышье наа, хүдэлмэришэдэй столово мяхаар, хүөөр, бусадшье зүйлнүүдээр сүм ханганабди. Заримдаа хямда сэнгээр нүүрхэшэдтэ хүдөө ажахын продукци худалданабди. Жэшээлбэл, наа болотор үхэрэй мяха килограммынь 1 мянган түхэригөөр, хониной мяха 2 мянган түхэригөөр худалдадаг байгаабди. Үнэн бодото сэнгэйн илгаа бидэнэртэ "Востсибуголь" бүлгэм бусаадаг юм.

Һү наалин хоёр фермэтэйбди. Хамта дээрээ 650 үнээн би, 200 гахай, 3400 хонин, 2,5 мянган галуун үсхэбэрлэгдэнэ. Эдэ бүгдые дам

арьбадхажэ, олошоруулжа байгаагүй наа, ажахымнай яашье хүгжэхэгүй. Энээниие хайн ойлогодог дээрэһээ ажал түрүү аргаар эрхилхэ оноларгануудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхые оролдонобди.

Тээд сагаймнай шэнжэ хатуу, дэлгүүрэй харилсаанууд тиимэ амар урагшалуулнагүй. Аймагай бусад олон ажахынуудта адли техникийн талаар ехээр дутаагүй, ядалдаагүйшье наа, өөһэдн бэрхэшээлнүүд юу дутахаб даа.

Ажахы дотор нарын дунда зэргын салин хүлһэн 550 мянган түхэригтэ хүрэнэ. Хэрбээ түсэбэй, хараалагдаһанай бээлүүлэгдээд байбал, механизаторнууд 1,5 миллион, хаалишад - 1 миллион гаран түхэригөө абаха байна. Тээд салин хүлһэн хэдэн наараар түлэгдэнэгүй гэжэ мэдээжэ. Наял апрель нарын салин абаабди. Манай ажахы нүүрхэшэдэй бусад цехүүдтэ адли салин хүлһээсөө нэгэ доро абадаг, хүнгэлэлтэ, шангуудташье хүртэдэг. Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй хайндэр болон Шахтёрой мэргэжэлтэ үдэрышье тэмдэглэгдэбди. Иигээд ерэхэдээ, хоёр коллективнай эб нэгэн, хоорондоо таһаршагүй болоо.

Эдээ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхын тула заһаа анхандаа баридаг, байгаабди. наанай заһаа баридаг түхээрэлгэнүүд хуушараа. "Байкалрыбпром" нэгэдэл

шэнэнүүдые үгэхые найдуулһан аад, үгоогүй. Хайшаншье гээ наа, мүнөө жэл бэдэржэ олохо хэрэгтэй.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгээ хойно туулангүй эхилээ һамди. Хамта дээрээ 8 мянган центнер бэлэдхэхэ хараатай наа, августын 20-ной байдалаар 6 мянган центнер бэлдээд байнабди. Силос ехээр абтахагүйнь ха. Юуб гээд, зунай дунда нарада халуун, гандуу үдэрнүүд тогтожо, ногоонины богони, набтар зандаа үлэшэһэн юм.

Томо предприятиян анхарал харууһан доро хүдэлжэ байхада аятай. Ажалдаа анханһаа бэрхэ хүнүүдээ нэрлэмээр. Хэд бэ гээд, хаалишан Д. Д. Лубсанова, механизаторнууд С. Б. Базаров, Р. Ц. Цыренжапов, Н. В. Дамбаев, К. Ш. Шагдарова, бусад олон болоно.

Уурхайтай ажахын иимэ харилсаа тогтоожо, бээ бээс ойголсон, хоёр таладаа ашатай туһатайгаар хүдэлжэ байхадаа, дам саашадаа нүүрхэшэдтэ үлүүдэг арга туһаламжануудаа үргэдхэхэ гэхэн хараа зорилготойбди. Энэ талаар тодорхой наанамжа, дурадхалнуудаа хоорондоо зүбшээжэ хэлсээд бээлүүлэхэбди.

Ц. ШОЙНЖОНОВ,
Холбоолженой шулуун нүүрхэнэй уурхайн хамнабарин "Цайдам" ажахын директорэй орлогшо.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ
ЗЭРГЭНҮҮД,
ХҮНДЭЛЭЛЭЙ
ГРАМОТА

Барилгын талаар габыяатай байһанайн ба олон туршада аша үрз эхэтэй ажаллаһанайн түлөө Улаан-Үдэ хотын захиргаа управлениин начальни Анатолий Матвиенкэдэ Республикын Президент оной сентябрийн 1-нэй Зарлигаар "Буряад Республикын барилгашан" гэхэн хүн нэрэ зэргэ олгобо.

Түлишэ промышленностийн хүдэлмэришэдэй талаар габыяатай байһанайн түлөө Буряад Республикын Президент 1995 оной сентябрийн 1-нэй Зарлигаар Баргажанай аймагын Ажарга-межрайтопсбдэй директор Михаил Герасимов Луковкиндо "Буряад Республикын промышленностийн хүдэлмэришэ" гэхэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөхэ талаар габыяатай байһанайнгаа ба олон туршада аша үрз эхэтэй ажаллаһанайнгаа түлөө Кабанскын аймагай үлс малай үбшэнтэй тэмсэ талаар станцийн ахалт врач-эпизотолог Фер Вениаминович Глушин Буряад Республикын Президентын 1995 оной сентябрийн 1-нэй Зарлигаар "Буряад Республикын ветеринарна врач" гэхэн хүндэтэ нэрэ зэргэ хүртээ.

Мелиоративна барилгын талаар габыяатай байһанайн түлөө Буряад Республикын Президент 1995 оной сентябрийн 1-нэй Зарлигаар гүрэнэй "Бурятмелиовод" предприятиян директор Михаил Францев Балсунаевта "Буряад Республикын агропромышленный комплекс" габыяатай хүдэлмэришэ" гэхэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгодобо.

Эрдэм нуралсалай боһоонитын зургаануудта олох жэлэй туршада оролдоһон бэрхээр ажаллаһанайн түлөө Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно район захиргаанай администрацийн комиссийн харюусалга секретарь Александр Ивановна Круглова Буряад Республикын Хүндэтэ грамотаар шагнагдаба.

Эрхим шанартай
шэниисэ

ЭРХҮҮ. Областиин табигаран мянган гектар талмайһаа таряан хадагдаа байна. Бүхыдөө 950 мянган тонно таряан хуряагдаха ёһотой гэжэ хүдөө ажахын правлениин хүтэлбэрлэгшэ Василий Бердников ИТАР-ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсээ. Һүүлэй 30-40 жэлэй туршада түрүүшынхэе регионот таряанай жасада хатуу сортын эрхим шанартай шэниисэ оруулагдахань.

РОССИН ҺОНИНУУД

БИРОБИДЖАН. Еврейн автономито областиин коммерческэ банкын алба хаагшад ай олонхын ажалгүй үлэхэн. нааар ажалһаа гаргагдахаар хараалагдана. Юрэдөө банкын ажал үсөөрүүлэгдэбэ, ажалһаа гаргагдаба гэжэ нэгэтэйшье дуулаагүй байһа. Тиимэхээ энэниие онсо ушар гэжэ тэмдэглэлтэй.

Сентябрь нарада областиин эгээн томо "Дальсельмаш" промышленна нэгдэлэй 600 ажалһан хүдэлмэригүй үлэхэ гэжэ областиин хүн зонийе ажалаар хангалгын түб мэдээсээ. "Нар" гэжэ оёдолот нэгдэлдэ 70 хүн ажалгүй үлэхэ. Бусад предприятинуудта ажалһадай тоо үсөөрүүлэгдэхээр хараалһа. Мүнөө областда 3 мянган хүн ажалгүй. Мэргэжэлтэ багсаамжалһанай ёһоор нарын сагта энэ тоо 2 дахин ехэ болоно.

ЧЕЛЯБИНСК. Областиин засагай байшангай шобхо орой гаража, 17 наһатай эдир коммунист Семен Хрюкин Россия тү үлхэтэ тут хадхаха гэжэ ябаһаар обёрогдожо, доошоо буулгагдаа дээрэ "Августын 21 - СССР-тэ демократ фашистнуудай илаһан" гэжэ бэшээтэй байгаа. Энэ хүбүүн байгша оной июль нарада дураараа партиин гэншүүн болоһон юм ха. Районот партиин секретарь тут дээрэ иимэ үгэнүүдые бэшээд, байшан дээрэ гаргаһа зүбшөөгөө гээд тэрэ хэлээ. Милици энэ эдир революционер гэрэхиндэнь дамжуулжа үгэбэ.

ХАБАРОВСК. Амар мүрэнэй хото шадарай халаада холерэ үбшэрион элирүүлэгдээ. Энэ халдабарита үбшэнтэй тархаагүйн бүхы хэмжээнүүд абтажа эхилбэ гэжэ тэрэ хизаарай захиргаа гулава мэдээсээ. Амар мүрэндэ, тэрэнэй халаануудта тарх болохогүй, сөтнүүдтэ нарын нягтаар сэрбэрлэгдэһэн уха үлэхэ нээмэл газарнууднаа уха абахагүй гэхэ мэтын шанга хэмжээ абтана.



КОЛЛЕКТИВ СООГОО ХҮНДЭТЭЙ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай болон ажалай ветеранууд Советскэ райондо хирпиисээр бодхоогдожо байһан табан дабхартай гэрэй барилгын хээсэ түгэхсэгдэхые тэшэ ядан хүлээнэ. "Улан-Удэтранстрей" трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын С.М. Михалёвой даадаг участотай коллектив энэ гэр удангүй, октябрь нарада ашаглалгада тушаахаар хараалһа.

Л.А. Москалёвагай, Н.Ф.Токман гэгшэдэй штуркатур-шэрдэгшэдэй бригаданууд гэр доторой ажал шамдуу бэрхээр ябуулһа. Залуу хүдэлмэришэд эдэ бригадануудта олон. Елена Кривогорничева хэдэн жэлэй туршада хүдэлжэ байбашье, нилээн дүршэлтэй, коллектив соогоо хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Елена Кривогорничева; дабхарнууд бодхоогдоһоор.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.



Фоторепортаж

"АМАР МЭНДЭ, НУРГУУЛИ!"

Иймэл үгнүүдэ эдир нэрхэм нэгдэлх классайхид энэ эр баясан хэлбэр гэшээ. Улаан-Удэ 49-дэхи дунда нургуулиин эрдэм мэдэсын үдэртэ үрсулагадан линейкын алсаалда 11-дэхи классуудта 7 класс) ороһон үхибүүд оогсожо, баярай үгнүүдэе нагнаба. "49-дэхи нургуулиин могорхол болоһон 11-дэхи классуудай үхибүүдэ хайн айхание, амжалта, тон ехэ эхэбэри, мүн жаргал хүсэһэбди!" гэһэн үрээлэй үгнүүд микрофоноор эдэлбэ.

Улаань 11-дэхи классуудай хүтэлбэрлэгшэдэй зүгһөө үгэ ороо. Харин 11 "Б" классай 25-найнь 22-ын, 11 "В" классай 27-

Энэ нуралсалай жэлтнай гансаше голхорой жэл бэшэ, ехэнхи ушарта баярай, ехэ туйлалтын жэл боложо, ажабайдалыетнай шэмэглэхэ, онсо нуури эзэлхэ баярай жэл болог лэ" гэжэ хэлэбэ.

Энэ нургуулине шадамар бэрхээр хүтэлбэрлэжэ байдаг директор К. И. Иванов бүхы коллективэй зүгһөө хайн хайхание аха классайхидта хүсэхэ зуураа, шэнэ нуралсалай жэлдэ хайнаар бэлдэһэн багшанарта, бусад зондо баярые хүргэбэ. "11 "А" класс дүүргэһэн 22 хүн булта дээдэ нургуулинуудта ороо. Харин 11 "Б" классай 25-найнь 22-ын, 11 "В" классай 27-

нойнь 22-ын гээд дээдэ нургуулинуудта эрдэм мэдэсээ үргэлжэлүүлнэ, тиймэһээ энэ эрмэлзэһыень таанад халан абан, эрхимээр нурагты, булганда жаргалтай, золтой, амжалтатый ябахыетнай хүсэһэб!" гэжэ директор мэдүүлбэ.

"Мүнөө түрүүшынгээ баярай суглаанда, түрүүшынгээ хонхын дууе шагнахаа ерэжэ ябаһан 1-дэхи классайхидые халуун алыга ташалгаар угтая!" гэжэ эхин классуудай завуч-эмхидхэгшэ Людмила Васильевна Фоменкын баясан хэлэмсэһын стадионһоо наашаа багшанартаа сугтаа баглаа хайхан сэгсэгүүдые бариһан, гоёор хубсалһан эдир хүүгэдэ жагсаалда ябан дүтэлжэ, 11-дэхи классуудай үхибүүдэй урда зогсобо. Баһал 1-дэхи класста ороһон долоон классай үхибүүд.

Гэнтэ хаанаһаашеб Шапоклых хүтэһэн (мэдээжэ мультфильмын герой) Хулиганчик гэжэ нэрэтэй аша хүбүүнтээ бии боложо, нургуулида оруулха бэлдэгшэ байһанаа мэдүүлжэ, эндэ байһан хүнүүдые, илангаяа хүүгэдые хулигаан аашаараа хүсэбэ. "Бүхы муу юумээ хаяһан хойнош нургуулида абажа, хүн болгохобди!" гэжэ директор найдуулба.

Гүлмэрхэн хүүгэдтэ эрдэмэй дээжые зааха олон багшанартай завуч-эмхидхэлшэ танилсуулба. 1-дэхи "А" классай (эстетическэ шэглэлтэй) хүтэлбэрлэгшэ, багша Тамара Фёдоровна Ларионова, 1-дэхи классай багша Инесса Викторовна Хайдукова болон бусад хүүгэдые халуунаар амаршалжа, эрдэм мэдэсын хайхан замда үхибүүдые - эдир нурагшадые үдэшэбэ.

Удангүй 11-дэхи классай хүбүүн хонхо бариһан хөөрхэн басагые үргөөд, түрүүшын хонхые наярүүлба. 11-дэхи классайхид эдир хүүгэдые хүтэлөөд, нургуулиин байһан руу оруулба.



Баяраар халиһан сэдхэлтэй бидэ, түрэлхидые дахасалдан нургуули орожо, классуудтань ошожо харабабди. Эстетическэ классай үхибүүд багшатааа хөөрэлдөөд, удаань нургуули соогуур аяншалба. Изобастин, хоорой, хатарай, бусад таһалгануудтай танилсаба, дуушые дууладба.

Энэ хайндэр гансаше нургуулида ороһон хүүгэдэй бэшэ, мүн багшанарай, гэртэхинэй бодото хайндэр болоо. Эрдэм мэдэсын орон руу эхин жарты гаргажа эхилһэн хүүгэдтэ - эдир нурагшада үшөө ехэ амжалта, хайн хайхание хүсэһэбди. Түрүүшын хонхын абан зүрхэндэнь удаан хадуугаха байха.

Амар мэндэ, нургуули - Хүүгэдэй эрдэм мэдэсын орон! Анхан арбаад жэлэй саана энэ шэнэ нургуулиин нээгдэһэн тухай фоторепортаж би бэшэхэдэ, энэ нургуулиһаа заабол врачнууд,

багшанар, эрдэмтэд, бусад мэргэжэлтэд урган гараха гэжэ тэмдэглээ нэм. Энэ этигэл найдални бэлүүлэгдэнэ, эрхим нургуулинуудай нэгэн болохо 49-дэхи нургуули дүүргэгшэдэй дунда бэлитэй зон олон, мэргэжэлтэд баһал олон. Харин хэзээ нэгэтэ энэ нургуулида Вика басагани орохо гэжэ ханаашегүй байгаа хаб. Тиймэһээ энэ нургуулиимнай түрүүшын хайндэр - Эрдэм мэдэсын үдэр зүрхэ сэдхэлхемнай ехэтэ баясуулаа, урмашуулаа. Баһал арбаад жэлэй саана хэлэдэгтээл адляар "амар мэндэ, нургуули!" гэжэ бишые баһа мэндэшлэбэ.

Б. ОРБОДОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: нургуулиин директор К. И. Иванов, завуч-эмхидхэгшэ Л. В. Фоменко, гэшэд хайндэрөөр амаршална; эстетическэ классай (1-дэхи "А") багша Т. Ф. Ларионова.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

Багшын булан

"МҮНХЭ НОГООН ХАСУУРИ"

(Арлан Ангархаевай романаар асуудал-харюутай наадан)

1. Романай үйлын болоһон тосхойной нэрэ? (Хасуурита).
2. Гэнтын үбшөөр үбшэлшэһэн үбгэнэй нэрэ? (Шаралдай).
3. Хэнэй тугалтай гунжан үгы болоһоноб? (Доктор Аюушын).
4. Үгы болоһон дүнэн сарай эзэн? (Ломбо).
5. Шаралдайн эрдэм шэнжэлхэ ажалтай хүбүүн? (Дэбшэн).
6. Хэн Шаралдаие ерэжэ үзөөд, сэдхэлэй үбшэндэ нэрбэгдээ? (Доктор Аюуша).
7. Залуудаа Дэбшэн хэнтэй инагай харилсаатай байгаа? (Мэдэгмаатай).
8. Хэн Шаралдаие гахайн гэр галдажархи гээб? (Ломбо).
9. Ломбын басаганай нэрэ? (Ханда).
10. Милицийн майор? (Маглаев).
11. "Хасууритын эгээл бэрхэ хүбүүд"? (Таряша, Цезарь, Ломбо).
12. Ломбын хүбүүн? (Цезарь).
13. Хасууритын ой соогуур урдааг голый нэрэ? (Харанан).
14. Хаалишадый байрлаһан газар? (Үнсэгтэ).
15. Шаралдайн ехэ хүбүүн? (Бадмааха).
16. Бадмаахын хамган. (Дулма).
17. Ломбын найр хүүлэй хүүдэ юун боложо халана? (Зоной энеэдэ наадан).
18. Дэбшэндэ дурлаһан хоёр эхэнэр. (Мэдэгмаа, Ханда).
19. Шаралдай үбгэн доктор Аюуша хоёр хүүлэй үедэ юун тухай хөөрэлдэдэг болоһооб? (Эндэхи зоной уг гарбал).
20. Хэд гурбанай эсэгэнэр Хасууритадаа адлихан шадалай зон байгаа? (Ломбо, Шаралдай, Аюуша).
21. Шаралдайн эсэгые, таабайгаа хажаһан хүбүүн? (Бадмааха).
22. Ломбын эсэгын хамжаһан булай томо наймаашан? (Швигель).

Х. ДАМПИЛОВА зохёобо.

Хэжэнгын районуудай ажалшад тус бүридөө эдэб газетэ болон журналнуудта бүхэл жэлээр захил хэнхэй, шэнэ һонинуудые уншаха, түрэл гаралнуудһаа, танил нүхэдһөө бэшгүүдые абаха хүсэлтэй почто зөөдэг автомашинын ерэхые хүлээжэ байдаг хэн.

Почтын машинын ерэжэ тогтохолоор, бууралтажа ябаһан толгойтой, баруун таладаа наган зүүһэн, томоотой янзын хүн жолооһоной хажууһаа буужа, асарһан почтоёо тушаадаг байһан юм. Энэ хүмнай тэрэ үедэ бүхы почто - эдэб корреспонденти, переводой мүнгэ, үнэтэ саарһануудые, газетэ болон журналнуудые, бусад захил саг болзоргон хүн бүхэндэ хүргэхэ зорилготой, яаралтай ябаһан Радна Митыпович Цыренов болоно.

Радна Митыпович Цыренов 1974 онһоо эхилээд, 1993 ондо наһанайнгаа амаралтада гаратараа - хорёод шахуу жэлэй туршада почто зөөдэг автомашина үдэшэжэ ябаа юм. Энэ аха нүхэрэй почто үдэшэжэ ябахада, нэгшые хэнгэ газетэ хаягдаа, нэгшые түхэриг мүнгэн хороогдоогүй, саг болзор соогоо абааһагдаха газартаа хүрөөд лэ байгша хэн.

Радна Митыпович ажал дээрээ хара, квартал жэл бүхэндэ эрхим үрэ дүнүүдые туйладаг байһанайнгаа түлөө хирэ-хирэ болоод лэ Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдадаг бэлэй.

Байгша оной май харада манай орондо электрын хэлхээ холбооной байгуулагдаһаар 100 жэлэй ойн баярай тэмдэглэгдэхэдэ, "Электросвязь" гэһэн акционернэ бүлгэм болон почтын таһаг ажалай ветеран Цыреновые зуун мянган түхэриг мүнгөөр шагнаа хэн.

Радна Митыпович Цыренов Хэжэнгын аймагай Худан-Бэлшэр

АХА НҮХЭР ТУХАЙ ҮГЭ

"ХОРИ, ХЭЖЭНГЫЕ ХОДОРО ЯБАГДАА..."

гэжэ газарта 1933 ондо хүдөөгэй малшанай хоёрдохы хүбүүн боложо түрэнэн юм. Ехэ ахань - хүүдэ мэдээжэ багша болоһон Дымбрыл Дугарович Дугаров бага наһанһаа хойшо эрдэм нургуулигай болохые хүсэжэ, ном худар уншахые оролдодог, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхые эрмэлзэдэг хэн. Дүү хүбүүниинь - Валентин Цыренов Шэтын областин Шерловая гора гэжэ газарта горно-шанаржуулгын комбинатта (ГОК) амжалтатый ажаллажа байтараа, түргэн үбшэндэ дайрагдажа, наһа бараһан юм.

Радна хүбүүн найман класс дүүргэһэнэйгээ удаа нуралсалаа таһалдуулха, ажалда орохо ушартай болоһон бэлэй.

Тэрэ үедэ Хорин аймагай соёлой таһагые даагшаар хүдэлдэг байһан Борис Николаевич Баинов намда ехээр туһалжа, Хорин сельсоветтэ избачаар хүдэлхымни эльгээһэн юм. Энэ сельсоветтэ түрүүлэгшээр Жанчип Гылыкович Базаров хүдэлэгшэ хэн.

Эгээл түрүүн Хорин МТС-эй, удаань Ждановай нэрэмжэтэ колхозой, хүүдэнь Аалан нууриной избачаар яһала олон жэлдэ ажаллаһан байнаб. Тиэхэдэ парти болон правительствын ябуулжа байһан гол зорилгонууд, хараа шугамуудтай хүдөөгэй ажалшадые улам гүнзэгтгөөр танилсуулхые оролдогош хэмби. Тиэхэдэ хэрэглэхэ, олон зондо уншажа ойлгуулха литературамнайшые даа эдэб газетэнүүд байгша хэн. Хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эршэмтэйгээр, саг үргэлжэ ябуулжа байха гэжэ оролдогоо мүнөөшье болотороо мартагшагүйб, - гээд Радна Митыпович залуу наһанайнгаа

ажалай жэлнүүдые дурсаһан юм.

Бага наһанһаа онһон машина, техникэдэ дуратай Радна Цыренов тусхай курса дүүргэжэ, Хорин киносеттэ ажаада абтаһан, 1960 онһоо киномеханигай туһалагшаар хүдэлжэ эхилһэн лайна. Дүрбэн жэлэй туршада киномеханигай туһалагшаар ажаллахадаа, бээ гансал хайн талаһаа харуулаһан, хүтэлбэрлэхы шадабаритай байһанаа гэршэлһэн гэшээ.

Тэрээнһэнь уламжалан, Радна Митыповиче "Наран" кинотеатрай директорэй туһаалда дэбжүүлһэн юм. Энэ туһаалда хүдэлдэг болоод байхадаа, киномеханигай мэргэжэл эрхимээр шудалһан хүн хадаа, "Наран" кинотеатрые мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангаха, бата бэхи киноаппаратуратай, техникэтэй болохо хэрэгтэ гол анахаралаа хандуулдаг хэн.

Радна Митыпович Цыренов "Наран" кинотеатрай директорээр арбан жэлэй туршада хүдэлжэ, эбтэй хайн ажалла коллектив байгуулаа. Удаань почто үдэшэдэ ажалда ороо хэн. Мүнөө дүшэн гурбан жэлэй ажалай стажтай энэ аха нүхэрнай "Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда илаһаар 40 жэл". "Ажалай ветеран" болоод үшөө хэдэн медальнуудтай юм.

Радна Цыреновэй ехэ басаган Галина буряад хэлэнэй багшаар Хэжэнгын интернат нургуулида ажаллана.

Избач, хүүдэ почтын машина үдэшэдэг байхадаа, "Хори, Хэжэнгын аймагуудай газар дайдые хойшо, урагшань ходооро ябагдаа" гээд Радна Митыпович наг уулзахадамни, хөөрөө хэн.

Б. ЛАЙДАПОВ.

АГУУ ИЛАЛТЫН 50 ЖЭЛ

Элдэб һонин

ИИГЭЖЭ БОЛОХОГҮЙ

Хятадай Ляонин провинцийн түб хото болохо Шэньянй засагаархид эхэнэрнүүд болон эрэшүүл ади эрхэтэй бэшэ гээд тоолоно. Тэдэнэр ади эрхэтэй гээд Түрүүлэгшэ Маогой соносоохосаа хаань...

Зүгээр энэ удаа эхэнэрнүүд тухай хэлэгдэнэ бэшэ. Юуб гэхэд, манекенцигүүд болох гээд нэгдээн тон сэбэр хэдэн арбаад залуу хүүбүүдэй хотын паркнуудай нэгэндэ шэнэ хубсаа харууха гэхэдэнэ, засаг баряашад “иигэжэ болохогүй” гээд хорибо бшуу.

НЮДЭЕЗУЯД...

Мексикын залуу актриса Анадела машинын рулийн саана хуучадаа, олон мянган харагшадые заабол сүтлуулдаг юм. Юуб гэхэд, тэрэ нүдээс уяад гуйжээдэг. Яагаад иигэж ябадаг байханайнгаа нюусые Анадела хэндэшые дуулагангүй.

БААХАЛДАЙНУУДА
ТУХАЛНА

Норвегийн хонишодой холбооны ударидагча Мартин Хадген хүрш Швецид абтаан шидхэбэриие дураяа тон ехээр гутан утгаба. Юуб гэхэд, 700 баабгайнуудыг 2000 болоторны ошоруулха гэлсээ бшуу. Харин эд баабгайнууд арбан хононий нэгэныг таа татадаг гээд Хадген онсолно...

ТАЛААНТАЙ БАЙБА

Гонконгхоо Лондон хүрэтэр
нийдэхэ зуураа шотландай
Баула Диксон (39 наһатай)
үбсүүнэйнгээ айнахтараар
үблэхэдэнь, мэдээгээ алдхан
байха юм. Юун болоош гэхэдэ,
аэропорт ерэжэ ябахандаа, тэрэ
усалда ороод, дүрбэн хабһаа
хуахлан байгаа бшуу.

Зүгөөр тэрэ талаантай хүн байшаа. "Боинг-747" самолёт соонь хоёр медик байхааа гадна хэрэгтэй бүхы
инструментнуудтээ ябахан байла. Иигэж энэ эхнэр ямаршгүй, бүтэн бүлээн зандаа гэртээ бусдаа ха юм.

ДАН ЭРТЭ ХАШ

Бенгалка Аджита Хатун
оройдоо жэл хахадтайдаа
хадамда гараба. Нонин аабза?
Харин үбгэнийнь—Анизур
Рахман долоотой болонхой.
Юундэ иимэ эртэ гэрлүүдбэб
гэһэн асуудал эжэлүүдгүй гарана.
Юу? Гэхдэ, Анизурай дүрбэн
эгшэ болоод аханар долоотой
боложо ябахад, наһа барадаг
байгаа. Тиимһээс хубүүгэ
гэрлүүлгээ нүхэднэ эсэгдэнэ
дурааха. Түрэ дээрээ Аджита
эхингээ үдбэг дээрэнэ нуужа
гаранан байха юм.

(ЬОНИНУУДЬАА АБТАБА).

ажал ябуулга угаа хүртэй
боложо байнхай. 1942 оной
хабар немец армид хэз аюул
тохёолдуулжа болохо байна.
Совет Арми болон
партизануудай хоорондын
харилсаа холбоон дайнай үедэ
урдань нимэ хүртэй байгаагүй
юм".

Партизанай бригадын гэшүүд
командираа ехэ хүндэлдэг
байһан гэжэ отрядай комиссар
Н. И. Четвериков магтаалай
үгэнүүдые бэшэһэн байдаг.

Партизанай отрядай гэшүүн О. Морская, жэшээлхэдэ, иигэжэ бэшэһэн байдаг: "Очиров сэрэгшын талаантай байһан юм. Тиймэхээ гэрэниие ехэхүндэдэг, заримдаа айдгашье нэн. Бидэ, эхэнэр сэрэгшэд, анхарал ба оролдолгынь түлөө ходоодо Очировта баярладаг хэмдй".

Хоёр жэл тухай саг соо
дайсанай ара талада тэрэ
тэмсэһэн юм.

Г. В. Очиров 1905 ондо Баргажанай аймагай Яаргата хууринда түрэнэн, хургуулида хураһан намтартай. 20 жэлэй туршада гэрэ алба хэхэ үедөө бэрхэ мэргэжэлтэн болоторсо ургаа. Тэрэ 1929 ондо тагнуушадай отделениин

командир байха үеэр Улаан
Тугай орденоор шагнагдах бэлэй.
1939 ондо тэрэ Монголой
Арадай Республикын орденоор
шагнагдахан байгаа.

1946 ондо Г. В. Очиров армид аalba хэжэ дүүргээ. Нютагаа бусааһаар барилгашадый бригадын бригадираар ажаллаа. Тэрэ 1956 ондо наһа бараад, Хурамхаанда хүдөөлүүлэгдэһэн юм. Тэрээн тухай уран зохёолшод А. Бальбурос Д. Хилтухин хоёр "Ажаһууыешни захирааб" гэһэн баримтага туужа бэшэһэн түүхэтэй. Г. В. Очировай дайнай үедэ гаргаһан баатаршалгата зам хэзээдэшье мартагдахагүй.

С. ОЧИРОВ,
Ленинэй орден то Улаан
Тугай стрелково 108-
дахы' полкын комсорг
байхан, түүхын эрдэмэй
кандидат.

С. ОЧИРОВ,

Ленинэй орденто Улаан

Тугай стрелково 108.

Дахи¹ полкын комсорг

байсан, түүхын эрдэмэй

кандидат.

.....

СЭНГҮҮ ХҮХЮУН АМАРАЛТА

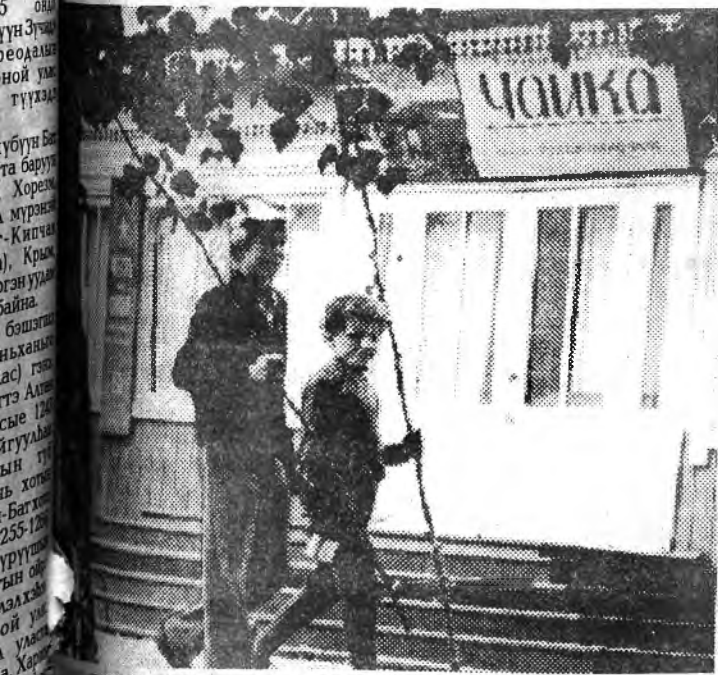
Аяма халуун зунай
 харануудта уһанай эрьедэ
 амарха, сэнгэхэдэ хэды гоё,
 хэрюун байдаг гээшэб! Энзэниие
 мэдэһэн зон, илангаяа үхибүүд
 хэды олоороо гол горхойдой,
 далайн эрьедэ түбхинэһэн олон
 тоото лагерь, аяншалагшадай
 баазануудта зунай харануудта
 амарнаб даа.

Зунай харануудта Байгал
далайн эрyedэ түбхинэнэн
хурагшадый лагерьта амархан
хүбүүд, басарад уһанда
шунгахаһаа гадна, сэбэр агаарта
амарангаа зараһа
хахуулидахадаа, олзотой,

омогтой бусажа ердэг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: "Чайка",
"Култушная" баазада
амарагшад; амарагшад
бариган загалан.

П. БУРМАКИНАЙ
фототекст.





ХҮНЭЙ СЭДЬХЭЛЭЙ ХҮБШЭРГЭЙЕ ДАЙРАХА

Манай
хөөрэлдөөн



—Түрүүшынгээ жүжэг тухай хөөрөжэ үгыт. Юун тухай бэшээ нэмтэ?

—Эгээл түрүүшымни жүжэг— "Климат резко континентальный" гэжэ нэрлэгдэһэн пьесэ арбан жэлэй саана—1985 ондо, хубилган шэнэдхэлгын эхиндэ бэшэгдээ нэн. Энэ пьесымни үйлэ хэрэгүүд Байгалай эрьдэхэ хүдөө нютага болодог байгаа. Шог ёгтоо энэ жүжэгтэ мэдээжэ артистууд Бутуханов, Дугарова, Жапхандаев, Сангажалоа, залуу артист Баяр Будаев наадаа бэлэй. Удхын хөөрбэл, хураггүйгөөр үгы болоһон хүнэй гэрье худалдаа, мүнгэн зөөри болохо тухай хөөрбэл энэ пьесэ соомни хубилган шэнэдхэлгын үеын түрүүшын алхамууд, уг үндэһэнүүд алхирхылэгдээ бэлэй.

Москвагайхид, мүн профессор Найдкова энэ жүжэг тухаймнай шууа хээ. "Загаһанай үхэжэ байхада, ямар юрын темэтэй зутарнабта, алим бэ загаһададай бригада, үйлэдбэрийн темэ хаанаб, байгаалин экологи тухай бэшэхэ байгаат" гэжэ байжа хэлэһэн үгэнүүдые шагнаа баатай болоо нэмди. Гэбшье мүнөө болоходо, манай табиһан жүжэг (миний бэшэһэн пьесэ) хадаа Байгалай темэ дээрэ гэр бүлын ажабайдалай шийдхэгдээгүй асуудал харуулан бодото материал болоһон байна. Хүнэй доторой сэдхэлэе сэбэрлэхэ тухай ажаһуудалай асуудалнуудай аша туһаар пьесэ соо харуула эрилтэ мүнөөшье табина бшуу.

—Үшөө ямар жүжэгүүдые театруудта дурдахаабта? Олон пьесэртнай табигдаһан жүжэгүүд бурдрамын театрай репертуарта оронхой гэжэ мэдэһэбди.

—Зүбдаа. Бурдрамын театрта

Тээмэндэ залуу драматург, ИГУ дүүргэһэн журналист Геннадий БАШКУЕВ Россин Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн болобо гэжэ мэдээсэ нэмди. Тиимэһээ манай корреспондент Б.ОРБОДОЕВА драматургтай уулзажа, ажал хэрэгээрнэ һонирхоһон байна. Өөрынгөө бэшэһэн жүжэгүүд, ерээдүйн хараа түсэб тухайгаа Г.Т.БАШКУЕВ хөөрбэ.

олонхи пьесэнүүднэ табигдаа. Мэдээжэ поэт, уран зохёолшо Гунга Чимитовтэй хамта "Горькая лепёшка" ("Гашуун шаанги") гэхэн шог ёгтоо пьесэ бэшэжэ, хүдөө нютагай ажабайдал харуулаа бэлэйбди.

Тэрэнэй удаа буряад хэлэнһээ ород хэлэн дээрэ оршуулгануудые хэрб. бурдрамын, мүн хүүхэдэйн театруудта оршуулгануудатаа ажалааб.

Трилоги гэжэ нэрлэгдэһэн 3 пьесымни буряад драмын театрта режиссер Юрий Васильевич Александров табижа, олоной һонирхол татаа.

Түрүүшын хуби болохо "Любовь на взлётной полосе" ("Нидыш, инагни") гэжэ нэрлэгдэһэн психологическа драма 1992 ондо табигдажа, Смоленскдэ болоһон бүхэроссин драматургнуудай семинарта зүбшэн хэлсэгдээ нэн. Энэ семинар дээрэ Смоленскын драмтеатрай артистууд энэ жүжэгһөө хэлэг (ород хэлэндээрэ "Убить время" гэжэ нэрлэгдэһэн байгаа) харуулжа, ажалымнай тодорхойлоо бэлэй. Энэ жүжэг тухай шүүмжэлэл "Экран и сцена" гэхэн журналда гараа нэн.

Бурдрамын театрай хоёр бүлэг артистууд наадаа: 1-дэхи бүлэгтэнь Цыден Цырендоржиев, Марта Зориктуева, Людмила Дугарова гэгшэд бэрхээр наадажа, харагшадые һонирхуулаа бэлэй. Юун тухайб гэхэдэ (хараагүй

зондо ойлгууламни), инаг дуранай нангин мэдэрэл тухай. Самолёдой нийдэхые хүлээжэ ядаһан зон юрэл хэхэ юмэ үгыһөө наадажа дуутархадань, энээндэнь этигэһэн басаган бүхы наһаараа инаг дураа хүлээнэ...

—Өөрын режиссер гэхэн ойлгосо танда бии гү? Юуб гэхэдэ, аяр гурбан пьесетнай нэгэ режиссер табиба.

—Миний ханахада, Александровой табилануудые (трактово) би зүбшөөнэб. Юуб гэхэдэ, "Нидыш, инагни" гэхэн жүжэгые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан Лариса Егорова үгэ хэлэхэдэ, үнэхөөрөө ходоо нэгэл амплуатай, нэгэл нюуртай (шанартай)—мууһаа—муу, хайн хаа, ходоо хайн хүнэй роль наадажа хураһаһан артистууд тад ондоогоор харагдаһан, урдань мэдээжэ байһан багуудта тад ондоо болгоо, танихаар бэшээр наадаа гэжэ онсолон тэмдэглээ нэн. Энэ тон зүб ажаглалта. Тиимэһээ театруудта психологическа драма тон хэрэгтэй, юуб гэхэдэ, "хүнэй сэдхэлэй хүбшэргэе дайража, уяруула, бодолгото болгохо үүргэ бэелүүлнэ бшуу.

"Звездный час" ("Өөдөө харыш") гэхэн һонин үйлэтэй комедиие баһал Юрий Александров табяа. Харин һүүлшын "Чио-чио-Саня" гэхэн ажаһуудалай шог ёгтоо, экологи тухай пьесэмни Москвада зүбшэн хэлсэгдээ. Россин Соёлой министерствын гаргадаг

репертуарта (суглуулбарта) ороо. Бурдрамда яһала һайнаар табигдаба.

Новосибирскын "Красный факел" гэжэ академическэ театрта октябрь һара соо "Чио-чио-Саня" табигдахань, режиссерын олондо мэдээжэ Изьяслав Борисович Борисов юм. Тиимэһээ режиссер пьесэ хубилгадаг, баяжуулдаг, өөһэдэньгөө хубита оруулдаг гэшэ ааб даа. Тэрэшэлэн театр бүхэн өөрын онсо хандасатай, өөрын найруулгын дүршэлтэй байдаг. Тиимэһээ режиссер драматург хоёр нягта холбоотой, гэбшье өөрын онсо харгытай, ажалтай бшуу.

Мүнөө үеын темэдэ зорюулагдаһан жүжэгүүдые бэшэхэн, табихань хүшэр. Мүнөө үеын шийдхэгдээгүй асуудалнуудые драматургын нүдөөр хараха, юрын хүнэй, гэр бүлын харилсаагаар ехэ-ехэ шийдхэгдээгүй асуудалнуудые харуула, харагшадай зүрхэ сэдхэл хүдэлгэхэ шухала.

—Геннадий Тарасович, Тание үшөө дахин амаршалаад, үшөө ехэ амжалта, хайн хайхание хүсэнэбди.

—Һайн даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: драматург, Россин Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн Геннадий Башкуев.

М.ШАНТАКОВОЙ фото.

ТОБШОХОНОС

Буряад ороной искусствын уран бэлэгтэнэй ханайхан Х. Намсарай нэрэмжэтэ буряад академическэ театрта "Энергосбыт" акционернэ эблэлэй ажлын энэ концерт зорюуламни байна.

Залуу поэт, "Буряад" газетын эдэбхитэй Тимур Гомбожапов шүлэгүүдэй ном баримт хараалагдаа. Залуу бэшэ республикымнай зохёолшодой холбоо гэшүүд дэмжээ нэн. номынь Хурамхайн типографида хэблэн түсэбтэй.

"Хараасгай" журн хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр урданай үнэргээхэ ажал ябуула. Тэрэшэлэн урданай гуримһеы дараха ажаа дээрхилхэ хэрэг бэе дээрэ абahan "Хараасгай" журн коллективтэй танилса. үдэшэ сентябриин 8-да юм.

Киногой бии болоһор жэлэй ойдо зорюулагда кино-хараагдаа эгээл фильмүүд Улаан-Удэ "Прогресс" кинотеатр харуулагдаа. Тэрэ тоо "Оскар" шанда (США-га киноискусствын) хүртэһэн "Москва слезам не верит" "Покаяние" болон бус кинофильмүүд олон анхаралда дурдагдаа.

Буряад Республикын артист, поэт, дуу зохёолчин Чингис Гуревтай түрлөө наһанай, зохёохы ажаа жэлэй ойдо зорюулагда үдэшэ сентябриин 28-д үнгэргэгдэхэ юм. Буряа драмын театрта болох үдэшэдэ театрта, шүлэг, дуу дуратайшуулые уринабди.

Б.ДОРЖИ

70 МЕТР ҮНДЭР

Будда бурханай айхабтар томо хүшөө һалхитай хүсөөр "хэгдэһэн" байна гээд хитад хүзэгтэн "тодорүүлба". Хитадай Ляонин провинцийн Цяньшань хада дээрэ тэрэ оддоо. Энээнэй үндэрһы 70, утань 50 метр болоно. Тус хүшөөд хүнэй гар огто хүрөөгүй гээд хитадууд онсолно.

Зүүн Азийн байгаали "ухаатайл" байна даа. Жэсээлхэ, э, Хойто Солонгосто зоной тон дуратай вождь Ким Чен Ирэй түрлэн үдэр бэшэгдэһэн шүлэгүүдэй мүнүүдтэй модонууд тон олоор ургадаг болоо юм ха. Байдалаа һайжаруулын тулада туризм хүгжөөхэ зорилго табиһан газарнуудта нимэ эди шэди ушардаг байжа болоо гү? (һонинһоо абтаба).

Футбол

Россин Федерацийн зүүн зонын команданууд ээлжээтэ уулзалгануудта үнгэргэжэ байна. Манай республикын нэрэ соло хамгаалдаг "Сэлэнгын" футболистууд хоёр наада үнгэргэхээс Сибириин хотонуудта ошобо гэжэ мэдээсэһэн байгаабди.

Августын 29-дэ Барнаулай "Динамо" команда айлшалхадаа, 1:2 тоотойгоор шүүгдэһэн юм. Хоёрдохи уулзалгата

Рубцовскын "Торпедын" футболистуудай стадион дээрэ үнгэргэһэн байна. Тиихэдэ талмайн эзэдтэй 2:2 тоотойгоор наадажа, түрүүшын очко абаа, нютагаа бусажа ерэбэ.

—Манай "Сэлэнгэ" командын футболистууд һүүлэй үедэ хайн довтолго хэхэ эрмэлзэлтэйгээр наадана. Жэсээнь, Барнаулай стадион дээрэ түрүүлэн тоо нээгээд, хоёрдохи бүмбэгэ оруулха гэжэ бүхы командаараа

добтолжо ороһон байгаабди. Эндэл талмайн эзэд бүмбэгэ абамсаараа, манай ворота руу хоёр бүмбэгэ хойно хойноһоонь сохижо, илаа бэлэй. Мүн "Торпедын" стадион дээрэ булюу хүсэтэйгөөр наадабашье, илажа шадаагүйбди. Нааданай хоёрдохи хахадта Андрей Ачкасов, Вячеслав Марач гэгшэд нэгэ-нэгэ бүмбэгэ оруулжа, наадаа тэнсэлгээр дүүргээд, нэгэ очкотой болоод, бусажа

ерэбэбди, - гэжэ команда тренер С. И. Тутаев хөөрбэ. Удаадахи наадан сентябрийн 7-ной үдэр Буряад Республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ юм. "Томь" команда манай айлшаар ерэхэ. Мүнөөн 32 очкотойгоор найрамдаа хуури эзэлжэ ябана.

Б. ЦЫРЕНДОРЖИ

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б. М. Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., ПИНТАЕВ В. И. (хэблэлэй директор), РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), САМБЯЛОВА Т. В.

Редакцийн телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмный - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретариин - 2-50-52, секретариатай - 2-60-91, таби нийтын-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон хургуулин үдэй - 2-64-36 (даагшань), 2-57-63, олонийтын хүдэлмэрийн ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61, Баргажанда - 91-6-40.

"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтер - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.

Манай адрес:

670000, Улаан-Удэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэлэй 2 хууданан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 4327. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.30.

Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэблэгдэ. Директорейн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүрилдэхэ абтанхай. Заказ №167.